

Nationaal Park
Drents-Friese Wold

Nationaal Park
Dwingelderveld

Holtingerveld

INFOBULLETIN VOORJAAR 2026

VELD WIJZER

4X
WANDEL
ROUTES

WIN!

VAN KORHOEN
TOT KRAANVOGEL

KENNISMAKEN MET
10 SCHAAPSKUDDES

Drentse

Eerste Drentse Heideweek

Kennismaken met 10 schaapskuddes

FOTO'S: ALBERT KERSSIES

DENK JE AAN DRENTHE, DAN DENK JE AAN SCHAPEN. IN DE PROVINCIE GRAZEN 10 GESCHEPERDE SCHAAPSKUDDES. TIJDENS DE DRENTSE HEIDEWEEK, DIE DIT JAAR VOOR HET EERST WORDT GEORGANISEERD OP ZATERDAG 15 TOT EN MET 23 AUGUSTUS, WORDEN ZE IN DE SCHIJNWERPERS GEZET. ALBERT KERSSIES, VOORMALIG VOORZICHTER VAN STICHTING BEHOUD DRENTSE SCHAAPSKUDDES VERTELT: "ELKE DAG IS ER BIJ EEN ANDERE SCHAAPSKOOI WAT TE DOEN OF TE LEREN."

Drentse schaapskuddes zijn cruciaal voor het natuurbeheer en het behoud van heidevelden in Drenthe. De schapen snoeien de heide door te grazen en halen gras weg op een manier die machines niet kunnen nabootsen en runderen met hun grote snuit niet kunnen bewerkstelligen. Albert Kerssies: "Het is de beste manier om heide te maaien. Schapen kunnen gestructureerd tussen de heideplanten door vreten waardoor variatie in de structuur ontstaat. Hierdoor blijft de kwaliteit van de heide behouden van variatie, structuur en diversiteit van planten, wat belangrijk is voor de totale biodiversiteit. Schapen voegen iets toe wat je met mensenhanden niet kunt bereiken."

Levend erfgoed

De schaapskuddes zijn een toeristische trekpleister, maar hebben ook een grote cultuurhistorische waarde: het begrazen met schapen wordt al eeuwenlang gedaan. Kerssies: "Vroeger had ieder dorp een eigen schaapskudde. Als de herder vanuit het dorp vertrok, sloten er steeds meer schapen bij hem aan en werd de kudde groter. Aan het eind van de dag kwam hij weer terug met alle dieren. Het vertelt dus ook een historisch verhaal. Eigenlijk zijn schapen levend erfgoed. Ze zijn iconen van Drenthe, net als het heideterrein."

Schaapskuddes

De 10 schaapskuddes in Drenthe zijn verbonden aan natuurgebieden. Zo is de schaapskooi in Ruinen met 400 schapen verbonden aan Nationaal Park Dwingelderveld en is er een schaapskooi op het Holttingerveld. Deze schaapskooi herbergt een grote kudde van 400-600 schapen. In Drents-Friese Grensstreek zijn er in totaal 4 kuddes: Lhee, Ruinen, Holttingerveld en Doldersum.

Begrazingsplan

De schaapskuddes in de provincie Drenthe zijn over het algemeen gescheperd. Er gaat een herder mee en wordt meestal vergezeld door 2 honden. Elke herder werkt vanuit de eigen schaapskooi, met een kudde bestaande uit 1 van de 2 eeuwenoude rassen: het Drents heideschaap en het Schoonbeeker ras. Kerssies: "Herders kunnen de kuddes goed sturen naar het gebied waar het gras weggehaald moet worden. De herder houdt zich aan een begrazingsplan die samen met de terreinbeheerder is vastgelegd."

Drentse Heideweek

Tijdens de Heideweek staat elke dag 1 kudde in de schijnwerpers. Zo kun je de herder ontmoeten, worden de schapen geschoren, zijn er activiteiten met wol en vinden er veldexcursies plaats. Kerssies: "We willen de kuddes in het zonnetje zetten, maar ook laten zien wat we ermee bereiken in het veld. Daarom organiseren we ook wandelingen door het bloeiende heideveld onder begeleiding van een gids die vertelt over de geschiedenis en over het beheer met schapen en runderen én over de bijzondere flora en fauna die er te zien is." De week is bedoeld voor omwonenden en vakantiegangers, maar ook voor opa's en oma's en hun kleinkinderen.

Meer informatie over het programma vind je op www.drentseheideweek.nl

Buiten Bereik: 4 nieuwe wandelroutes

MAAK VERBINDING MET DE NATUUR

Een overvolle agenda, een wereld vol prikkels en stress. Heb jij behoefte om te onthaasten? Dan is het tijd om even buiten bereik te gaan. In de Drentse natuur wachten 4 nieuwe wandelroutes op je. Met deze wandelroutes bieden Staatsbosbeheer, Recreatieschap Drenthe en Marketing Drenthe bezoekers aan de Nationale Parken de kans om offline te gaan, de natuur bewust te ervaren en op adem te komen.

Elke route heeft een eigen karakter en biedt een andere manier om tot rust te komen. Zo nodigt de 6,5 kilometer lange wandeling, die vanaf Spier door het Nationaal Park Dwingelderveld gaat, uit om je tempo te vertragen en daagt de 7 kilometer lange wandeling door Nationaal Park Drents-Friese Wold vanuit Diever je uit om mee te bewegen met de natuur.

Op routebordjes staan korte opdrachten die je uitnodigen om anders te kijken, te voelen en aanwezig te zijn in het moment. Onderweg kom je ook een bijzondere Zinzitter tegen: een klein bouwwerk en rustpunt waar je kunt zitten, vertragen en reflecteren. Hoe beïnvloedt de natuur jou? Hoe beïnvloedt jij de natuur? Welke rol speel je in het grotere geheel? Het zijn vragen waar je al wandelend in een traag tempo over kunt nadenken.

Wie de offline-ervaring wil versterken, kan ervoor kiezen de telefoon bij het startpunt in een veilige kluis achter te laten,

waar deze meteen wordt opgeladen. Zo worden er tijdens de wandeling meerdere batterijen opgeladen: die van jezelf en die van je telefoon.

DOE JE MEE?

Meer informatie vind je online drenthe.nl/buitenbereik

ICONISCHE TRAP HAVELTERBERG HERSTELD

FOTO: BETSY KONING

Dankzij een bijdrage van het Regionaal Landschap Drents-Friese Grensstreek is de iconische natuurlijke trap over de Havelterberg in natuurgebied Holtingerveld hersteld. Alle treden zijn vervangen, het zandpad is aangevuld en de constructie veilig gemaakt voor bezoekers. De trap vormt een belangrijke schakel in de wandelinfrastructuur van het Holtingerveld en biedt vanaf een plateau halverwege een fraai uitzicht over de heide en de hunebedden.

FIETSPADEN IN DWINGELDERVELD AANGEPAKT

Het fietspad dat langs de weg Achter 't Zaand in Dwingelderveld richting het familiepad loopt, is door Staatsbosbeheer teruggebracht naar de oorspronkelijke breedte. Fietsers kunnen elkaar weer veilig passeren. Ook is er op het fietspad langs het Koelevaartsveen bij de aansluiting met het Commissaris Cramerpad een laagte opgehoogd waardoor hier geen water meer op blijft staan. Dit jaar worden nog meer delen van dit fietspad langs het Koelevaartsveen aangepakt.

NATUURHERSTEL IN VOLLE GANG

In het Drents-Friese Wold is er afgelopen winter hard gewerkt aan natuurherstel. In opdracht van de provincie Drenthe zijn op verschillende plekken maatregelen uitgevoerd in het kader van Natura 2000. Vooral in de omgeving van Wateren (bij Ganzenpoel en Lange Poel) en het Aekingerzand zijn diverse werkzaamheden uitgevoerd. Zo zijn oude sloten gedempt om het water langer in het gebied vast te houden, is heide opgeschoond van jonge boompjes en zijn op sommige plekken plagwerkzaamheden uitgevoerd. Er zijn verbindingen gemaakt tussen verschillende natuurterreinen, zodat planten en dieren zich beter kunnen verspreiden en op enkele plekken in het bos is jonge Japanse lariks verwijderd tussen inheemse bomen.

PARKEREN BIJ HET DRENTS-FRIESE WOLD VERBETERD

Diverse parkeervoorzieningen langs de Bosweg tussen Diever en Oude Willem zijn verbeterd, dankzij financiële steun van het Nationaal Park. Bij de Witte Bergen en bij Camping Diever zijn extra parkeerplekken gerealiseerd: mooie startpunten voor diverse wandel- en fietsroutes. Ook bij het Shakespearetheater wordt gewerkt aan duidelijkere bewegwijzering. Daarnaast wordt parkeren meer geconcentreerd op de plekken waar routes starten, zodat het gebied overzichtelijk blijft. Hierdoor is de parkeerplek bij Hoekenbrink komen te vervallen.

Van Bovenveen naar nieuw bos in Boswachterij Ruinen

Leerlingen van basisscholen uit gemeente De Wolden gaven 2 jaar geleden het startschot voor het bos. Dit voorjaar zijn de laatste bomen geplant. Verwacht niet meteen een totaal ander landschap, het is nu nog een verzameling korte en kale sprietten. Als de bomen over een paar jaar volgroeid zijn, dragen ze bij aan het vergroten van de biodiversiteit van het gebied én helpen ze bij het gezond houden van de koeien die er lopen.

NATIONALE BOOMFEESTDAG

De dag van het planten van de allereerste bomen op Het Bovenveen bood verre van de perfecte weeromstandigheden. Toch lieten de 300 kinderen, die van basisscholen uit de hele gemeente De Wolden naar deze plek toegekomen waren voor het vieren van de Nationale Boomfeestdag én 125 jaar Staatsbosbeheer, zich er niet door uit het veld slaan. Sterker nog: het grootste deel kwam half rennend en glibberend het terrein op en stond binnen de kortste keren op kletsnatte gypsen op de scheppen te stampen om 'hun' bomen in de grond te krijgen. Met ruim 1.500 geplante inheemse bomen en struiken stond er aan het einde van de dag op 20 november 2024 een mooi begin van een nieuw bos.

CO₂ OPSLAAN EN VASTHOUDEN

Bomen filteren CO₂ uit de lucht en spelen daarmee een belangrijke rol in het tegengaan van de gevolgen van klimaatverandering. Daarom heeft Nederland in het Klimaatakkoord toegezegd de hoeveelheid bos met 10 procent te vergroten tot 2030. Staatsbosbeheer neemt daarvan 5.000 hectare voor haar rekening. Het nieuwe bos op Het Bovenveen is onderdeel van die opgave. Het Bovenveen is een nat en venig gebied in Boswachterij Ruinen. De meeste bomen die zijn geplant, kunnen goed tegen natte omstandigheden: boswilg, zwarte els, geoordde wilg, en zachte berk. Ook zijn hier zomereik, winterlinde, zoete kers, meidoorn wilde appel, Europese vogelkers, krentenboompje, sleedoorn en lijsterbes geplant.

BOSWACHTERIJ RUIZEN IS GEGROEID MET 8,84 HECTARE

NIEUW BOS. DAT ZIJN ONGEVEER 12 VOETBALVELDEN VOL MET

MEER DAN 19.000 BOMEN EN STRUIKEN. HET NIEUWE BOS GAAT

DE KOMENDE JAREN GROEIEN OP HET BOVENVEEN.

OVERGANGSGEBIED

Door het planten van de bomen en struiken komt er een meer geleidelijke overgang van landbouwgebied naar bos. Zo'n open bos is voor veel dieren en planten aantrekkelijk. Het draagt bij aan het vergroten van de biodiversiteit. Op de plek waar nu jonge boompjes staan, liepen eerst koeien. Als de bomen en struiken groot en stevig genoeg zijn, mogen de koeien er weer tussendoor lopen. Ze vinden hier dan hun eigen apotheek. Koeien weten precies wel kruid of blad ze moeten eten als ze zich niet lekker voelen. Langs het nieuwe bos loopt een familiepad. De kinderen die de bomen geplant hebben, kunnen hier elk jaar hun eigen geplante bomen zien groeien.

FOTO'S: JOJANNEKE DRIJVER

Samen vooruit!

Ambitieplan Overlegorgaan in goede aarde ontvangen

Tijdens een bijeenkomst waar het ambitieplan *Samen vooruit! Ambitieplan van het Overlegorgaan voor Nationaal Park Dwingelderveld, Nationaal Park Drents-Friese Wold en Oerlandschap Holtingerveld 2025-2030* werd gepresenteerd blijkt dat bewoners, gebruikers en ondernemers zich sterk met hun gebied verbonden voelen en zich herkennen in de richting van het plan. De wens is duidelijk: samen werken aan natuur van hoge kwaliteit, zonder het dagelijks gebruik en de (be)leefbaarheid van dorpen uit het oog te verliezen.

Wat gebruikers vooral belangrijk vinden, is dat ambities concreet worden. Dat vraagt om heldere keuzes en vooral om uitleg. In alle gebieden leeft de behoefte aan duidelijkheid over waar ruimte is voor recreatie, routes en evenementen, en waar die ruimte ophoudt. Het verdelen van een gebied in specifieke zones wordt gezien als een logisch instrument om natuur en gebruik in balans te houden, alleen als dit zorgvuldig wordt uitgewerkt en niet voelt als afsluiten. Inwoners willen begrijpen waarom iets wel of niet kan en zien dat regels voortkomen uit gezamenlijke afwegingen.

BETERE COMMUNICATIE

Daarnaast klinkt de vraag om betere communicatie. Gebruikersgroepen willen graag weten wat er met signalen gebeurt. Ook als iets niet mogelijk is, helpt het als dat wordt toegelicht. Dat vergroot het begrip voor elkaar.

De kracht van Samen vooruit! zit volgens gebruikers en bewoners juist in het verbinden. Overal ontstaan voorbeelden van samenwerking tussen gebruikersgroepen, terreinbeheerders, dorpen en ondernemers. Mountainbikers en ruiters die samen het bos in gaan om een knelpunt op te lossen, dorpsbelangen die meedenken over ommetjes en startpunten, ondernemers die natuur zien als meerwaarde. Die beweging wil men vasthouden en versterken. Het Overlegorgaan van het Nationaal Park wordt daarbij gezien als een plek waar lijnen samenkomen: geen beslisser, maar een verbinder die partijen bij elkaar brengt en helpt om lokale ideeën mogelijk te maken.

GEZAMENLIJK VERHAAL

Tot slot is er brede steun voor een manier van werken, waarin leren en doen centraal staan. Pilots,

experimenten en gebiedsgerichte oplossingen passen bij hoe mensen zich tot hun omgeving verhouden. Betrokkenheid is maatwerk, afhankelijk van onderwerp en plek, maar altijd gebaseerd op wederkerigheid: meedenken waar het kan, accepteren waar grenzen zijn en samen zoeken naar wat wél mogelijk is. Zo wordt Samen vooruit! een gezamenlijk verhaal, gedragen door mensen die het gebied niet alleen gebruiken, maar er ook verantwoordelijkheid voor willen nemen.

CONCREET MAKEN

De werkgroepen en het Overlegorgaan gebruiken de tijd tot zomer 2026 om het uitvoeringsplan concreter te maken. Inwonersgroepen met ideeën voor concrete plannen kunnen dat aangeven bij het secretariaat van de Nationale Parken. Het budget is beperkt, maar materialen voor een ommetje, een natuurspeelplek nabij het dorp of een plan om jongeren meer bij de natuur te betrekken zijn wel mogelijk. De nadruk ligt op samenwerking, dus een plan waarbij meer partijen in het dorp baat hebben. Daarnaast worden in het uitvoeringsplan ook de kaders voor de Nationale Parkenprojecten vastgelegd.

Nieuw plankenpad bij het Olde Smildeger boswachterspad

Samen met Dorpsbelangen Hoogersmilde is er hard gewerkt aan een nieuw plankenpad in het Drents-Friese Wold. Het pad maakt deel uit van het populaire Boswachterspad Olde Smidgeroute, een afwisselende wandeling van 15,5 kilometer die eerder al samen met Dorpsbelangen werd ontwikkeld.

Het plankenpad ligt op de plek waar vroeger een fietspad liep. Omdat dit pad steeds natter werd, is het fietspad verlegd naar de meer hogere delen van het bos. Met het nieuwe vlonderpad kunnen wandelaars weer langs het Olde Veen lopen. Zo blijft dit bijzondere ven zichtbaar en beleefbaar, iets wat voor veel inwoners van Hoogersmilde een grote wens was.

FOTO: MINDERT VAN DER VELDE

Programma Gastvrij in het Landschap

‘Het contact
met onze gasten
is het mooiste
wat er is’

IVN NATUUREDUCTIE ORGANISEERT SINDS 2004 HET PROGRAMMA ‘GASTVRIJ IN HET LANDSCHAP’ VOOR RECREATIE-GERELATEERDE ONDERNEMERS DIE IN OF DICHT BIJ DE NATIONALE PARKEN DRENTS-FRIESE WOLD EN DWINGELDERVELD ACTIEF ZIJN. TIJDENS DE TRAINING KRIJG JE ACTUELE INFORMATIE OVER DE NATUUR, HET OMRINGENDE LANDSCHAP EN DE GESCHIEDENIS VAN HET GEBIED. WIJ SPRAKEN HELGA GOETTSCH, GASTVROUW VAN LANDAL HUNERWOLD STATE (WATEREN) EN VROEGEN HAAR WAT HET INHOUDT OM AMBASSADEUR VAN HET GEBIED TE ZIJN.

Aan de rand van het Drents-Friese Wold ligt Landal Hunerwold State. Al ruim 4 jaar werkt Helga Goettsch hier als medewerkster Front Office. Zij is een van de gezichten die gasten als eerste ontmoeten en misschien wel een van de belangrijkste schakels in hun natuurbeleving.

PERSOONLIJK CONTACT

Voor Helga zit de kracht van haar werk in het persoonlijke contact. Gasten komen vaak speciaal voor de natuur en delen hun ervaringen graag. “Onze gasten zijn echte natuurliefhebbers. Ze komen regelmatig bij de receptie om foto’s te laten zien die ze onderweg hebben gemaakt. Die vinden ze zo mooi dat ze het met ons willen delen. Dat is toch prachtig!”

EEN NATUURLIEFHEBBER IN HART EN NIEREN

Helga is graag buiten om te wandelen, te fietsen en vooral om van de seizoenen te genieten. Ze weet precies waar ze moet zijn, in welk jaargetijde. Begin april naar Diever voor de krentenbloesem, in mei genieten van het fluitenkruid en in de herfst wandelen in de Tilgrupvallei. En in de winter sleetje rijden op de Kale Duinen. Haar favoriete plek is de Ganzenpoel in Wateren, omdat daar alles samenkomt: bos, water en heide. Voor Helga is het vooral de variatie van het gebied die het Drents-Friese Wold zo uniek maakt. Ook het donker en de stilte maken indruk op gasten. “Ze vinden het heerlijk dat hier geen snelwegen of treinen zijn. Dat je de vogels hoort en ’s avonds de sterren ziet. De Melkweg, de Grote en Kleine Beer: die zie je niet overal meer.”

AMBASSADEUR IN ACTIE

Helga voelt zich vooral ambassadeur op de momenten dat ze nét iets extra’s kan bieden. “Als een gast naar Diever wil, maar niet via de standaardroute, dan bedenk ik ter plekke een leuke knooppuntenroute. Bijvoorbeeld langs het onderduikershol of de Boerhofs. Dat maakt het persoonlijk.”

Helga ervaart haar rol als gastvrouw als waardevol. Het netwerk met andere ondernemers groeit en samen zorgen ze ervoor dat gasten het gebied écht leren kennen. “Onze gasten komen voor de natuur en rust. Het is mooi dat wij hen daar nog meer over kunnen vertellen.”

OOK AMBASSADEUR WORDEN?

Wil jij, net als Helga, je gasten nog beter informeren en verbinden met het Nationaal Park?
Volg dit najaar de training ‘Gastvrij in het Landschap’ en word trotse ambassadeur van jouw gebied.

MAIL VOOR MEER INFORMATIE dwingelderveld@drenthe.nl of drents-friese-wold@drenthe.nl

Zestig jaar broedvogels tellen in Zuidwest-Drenthe: ga er maar aan staan. Arend J. van Dijk deed dit (met hulp van Joop Kleine en andere tellers) en schreef er zelfs een boek over. In het uitgebreide boek Van Korhoen tot Kraanvogel, dat in 2025 uitkwam, is de vogelstand in Zuidwest-Drenthe vastgelegd.

WIL JE EEN EXEMPLAAR VAN HET BOEK VAN KORHOEN TOT KRAANVOGEL ONTVANGEN?

We geven 1 boek weg! Stuur je mooiste foto in van jouw favoriete broedvogel die je hebt gezien in een van de nationale parken. E-mail deze voor 4 juli naar Dwingelderveld@drenthe.nl Een jury buigt zich over de inzendingen en zal contact opnemen met de winnaar.

Van korhoen tot Kraanvogel

Arend J. van Dijk was jarenlang coördinator broedvogelonderzoek bij Sovon Vogelonderzoek Nederland en is auteur van Drentse vogelboeken en talrijke vogelartikelen. Hij begon met tellen in 1967. Vanaf 1982 nam Joop Kleine delen van het Dwingelderveld van hem over en later dit hele gebied. In het boek wordt de strategie voor de broedvogelinventarisatie besproken, (want hoe monitor je 186 soorten in een gebied van 231 km² met z'n 2-en?), maar ook de ontwikkeling van het Zuidwest-Drentse landschap door de jaren heen en de invloed hiervan op de soorten broedvogels.

Het boek vertelt welke soorten in het gebied komen en gaan, regelmatig en onregelmatig. Dit wordt cijfermatig ondersteund, aangevuld met boeiende interviews en prachtige beelden van de verschillende broedvogelsoorten, zoals de bijzondere wespendif en tapuit.

De wespendif

De wespendif is een prachtige roofvogel. De vogels zijn uniek vanwege hun voedselvoorkeur: ze eten larven, poppen, volwassen wespen en honing. Dankzij stijve schubachtige kopveren en een dikke huid op de poten worden ze niet gestoken tijdens het eten. Wespendifen zijn echte bosbewoners: ze zijn te vinden in loofbossen en gemengde bossen, met open plekken, heide, hoogvenen en graslandjes. Maar ook in moerasbos en kleinschalig cultuurland met bos. Van de 530 wespendifeventerritoria in 1969-2023 werd 85% vastgesteld in de grote naald- en gemengde bossen van het Drents-Friese Wold, Dwingelderveld en Holtigerveld.

De tapuit

De tapuit is een middelgrote zangvogel met een spitse insecteneterssnavel en redelijk lange poten. De soort broedt hoofdzakelijk in open heidegebieden met zandige bodem, korte schrale vegetatie van heide, grassen, blad- en korstmossen met soms enkele bomen, maar ook op kap- en soms brandvlakten. Tapuiten nestelen zich meestal in konijnenholen. Als deze er niet zijn, dan kun je ze vinden in ingerotte wortels van boomstobben, in stapels boomstammen of in takkenhopen. De tapuit staat helaas op de Rode Lijst van Nederlandse broedvogels als bedreigd. In 1968-1986 schommelde de populatie tussen 39 en 73 paren en die nam in 1987-1999 sterk toe tot maximaal 128 paren in '89. In de 21e eeuw broedden er nog maar 11-37 paren. Het gehele Aekingerzand was in de 21e eeuw de belangrijkste binnenlandse broedgebied van de tapuit in ons land.

NIEUWE RUITER-EN MEN ROUTE HOLTINGERVELD OFFICIEEL

Alfred Schoenmaker, wethouder van de gemeente Westerveld en Henk Emmens, gedeputeerde van de provincie Drenthe, openden op vrijdag 6 maart de nieuwe ruiter- en menroute in het Holtingerveld. De ruiter- en menroute bestaat uit twee lussen: een bruine route van 12 kilometer en een blauwe route van 8 kilometer met verbindingsstukken tussen beide routes. Bij de opening waren vertegenwoordigers van de gemeente en provincie, Recreatieschap Drenthe, boswachters, ruiters, menners en uiteraard ook paarden aanwezig.

Voor het Holtingerveld wil Stichting Paardenroutes Drenthe een nieuwe gebruikersgroep opzetten. Hiervoor zijn al een aantal enthousiaste aanmeldingen. Wil je ook helpen? Stuur dan een mail naar gebruikersgroepdfw@paardenprovincie.nl

NEIS
PRAOT

<< Mindervalide pad opgeknapt

In 2016 is er een mindervalide pad aangelegd vanaf de Dag camping van de Gemeente Westerveld door landgoed Vledderhof. Onlangs is het mindervalide pad weer opgeknapt door de Gemeente Westerveld.

RUITERPAD LANGS HET AEKINGERZAND WEER TOEGANKELIJK

Samen met Stichting Rutterroutes Drenthe en het Recreatieschap Drenthe is het ruiterpad langs het Aekingerzand, bij Canada, aangepast. Door de route iets te verleggen en het raster te verplaatsen is, kun je hier weer rijden met paard en menwagen. De aanpassingen waren nodig nadat er op het Aekingerzand Exmoorpony's zijn ingezet voor begrazing. Ze helpen het open stuifzandgebied in stand te houden, maar dat zorgde op sommige plekken voor knelpunten met ruiters. Met de nieuwe inrichting is er nu weer ruimte voor beide.

NIEUWE WANDELROUTE: HOLLEVEENROUTE

Het Drents-Friese Wold heeft er een nieuwe wandelroute bij: de Holleveenroute. Deze route van ruim 8 kilometer start bij Geeuwenbrug, ter hoogte van Rijksweg 14. De wandeling voert je door een afwisselend landschap met verschillende bosbeelden. Onderweg wisselen open stukken, jong bos en oudere bomen elkaar af. Door de rode routebordjes te volgen ontdek je een verrassend stuk van het gebied dat veel mensen nog niet kennen. Een mooie, nieuwe manier om dit deel van het nationaal park te verkennen.

Werken met wind, zand en verandering

FOTO: NATUURMONUMENTEN

Het heidelandschap in de Nationale Parken verandert. Door klimaatomstandigheden en vermessing is er de laatste jaren meer ingrijpen nodig om de heide open te houden en vergrassing tegen te gaan. De parken hebben elk hun eigen karakter en dus ook hun eigen aanpak als het gaat om heidebeheer. Zo ook in het Dwingelderveld en het Drents-Friese Wold. Wat de verschillen zijn en waarom daarvoor is gekozen, lees je hier.

Een heide vol van bloemen en insecten. Dat is het doel van het heidebeheer van Natuurmonumenten op het Dwingelderveld. Naast de begrazing door schapen en koeien is aanvullend beheer nodig om de heide sterker te maken.

Heidelandschap is door mensen gemaakt, bijvoorbeeld door begrazing van vee en door te maaien. Het landschap is van nature rijk aan planten en dieren, maar het gaat al een lange tijd minder goed. Volgens Lars Kampjes, boswachter ecologie, heeft de heide het zwaar. Kampjes: "We zien minder bloemen en insecten. We moeten meer doen om de soorten die bij de heide horen, te behouden of zelfs terug te krijgen."

WAT NIET WERKT

Door vermessing, droogte en klimaatverandering verdwijnen steeds meer typische heidesoorten, maar ook algemenere soorten. Vroeger was groot onderhoud, zoals plaggen of maaien, eens in de 40 jaar nodig. Nu moet dat soms al na 10 jaar of nog eerder. In de jaren '90 werden vaak grote stukken heide in één keer afgebrand of machinaal geplagd. Dat leek eerst goed te werken. De heide werd weer mooi paars. Later bleek dat deze aanpak niet goed was voor

insecten en reptielen. Door het groot-schalige werk verdween veel structuur in het landschap. In combinatie met de droge bodem en stikstofneerslag nam het bodemleven af. Ook bloeiden er minder verschillende planten en zonder bloemen is er weinig nectar voor insecten. Dat merken de dieren die insecten eten, zoals vogels. Het hele voedselsysteem van de heide raakte zo uit balans.

STERKER DOOR KLEINE STAPPEN

Nu wordt er gekozen voor een andere aanpak voor heidebeheer. In plaats van het toepassen van grote ingrepen wordt er gewerkt met veel kleine maatregelen, verspreid over het gebied en over meerdere jaren. Deze nieuwe manier van werken zal de heide weer sterker en gevarieerder maken.

In 2025 zijn de eerste werkzaamheden gestart. Het gaat onder meer om: handmatig plaggen, maaien in golvende lijnen (sinusmaaien), kleine stukken branden, bekalken van de bodem, zaden oogsten en opnieuw uitzaaïen. Kampjes is blij met het nieuwe plan: "Door op een aantal plekken kleine ingrepen te doen, blijft er altijd variatie in het gebied. Dat is beter voor planten en dieren." Ook maken de boswachters extra structuur in het

gebied, zoals takkenrillen, stobbehoopen, open zandplekken en kleine steilrandjes. Dat zijn ideale schuil-, nest- en voedselgelegenheden voor insecten, reptielen en kleine zoogdieren.

SPECIAAL VOOR BLOEMEN

Nieuw zijn de zogeheten 'nectarstapstenen': kleine stukjes heide van 5 bij 5 meter met een raster eromheen. Hierin kunnen bloemen rustig groeien en bloeien, zonder dat dieren ze opeten. Zo krijgen insecten weer meer nectar. En als de planten na de bloei zaden maken, verspreiden ze zich verder over de heide. De boswachter is hoopvol over de toekomst. Hij verwacht binnen een paar jaar de eerste veranderingen te zien, zoals een toename van het aantal bloemen en insecten. "Maar echt herstel van een sterke heide kost meer tijd. Dat vraagt geduld."

Het aangepaste beheer kost meer inspanning en dus ook meer geld. Deze extra financiële middelen zoeken de boswachters bij bedrijven en donateurs

HEIDE- EN STUIFZANDBEHEER IN HET DRENTS-FRIESE WOLD

IN HET DRENTS-FRIESE WOLD WORDT ELKE DAG GEWERKT AAN EEN LANDSCHAP DAT NOOIT STILSTAAT. HEIDE DIE LANGZAAM VERGRAST, ZAND DAT WIL BEWEGEN MAAR WORDT VASTGELEGD EN DIEREN DIE STEEDS ANDERE EISEN STELLEN. HOE GA JE DAAR ALS BOSWACHTER MEE OM? “WE PROBEREN NIET TE STUREN, MAAR TE BEGELEIDEN,” ZEGT WIDMAR VAN DER MEER, BOSWACHTER ECOLOGIE BIJ STAATSBOSBEHEER.

FOTO: ROEG

Er is veel veranderd in het beheer van de afgelopen jaren. De grootste verandering zit in hoe we kijken. Widmar: “Vroeger wilden we dingen oplossen en pakten we grote oppervlakten in één keer aan. Nu werken we veel kleinschaliger en verspreid in de tijd. We kijken wat er al gebeurt in het gebied en proberen dat te versterken. Het gaat minder om controle en meer om het begeleiden van natuurlijke processen.”

Bewegend stuifzand is een belangrijk onderdeel van het gebied.

Wat vraagt dat van het beheer?

“Stuifzand leeft alleen als het kan bewegen. Wind is daarin de sleutel. Maar op veel plekken ligt het zand vast door grassen en mossen, mede door stikstof. Vanaf midden jaren '90 is er stapsgewijs ruimte gemaakt om bomen rond het zand weg te halen. Nu helpen we het systeem een handje door jonge begroeiing weg te halen en soms te plaggen. Daarna moet de wind het overnemen. Dan ontstaat er meer dynamiek. Het zand gaat weer stuiven, er ontstaan kleine hoogteverschillen, warme en juist beschutte plekken. Precies die omstandigheden waar veel insecten en reptielen van afhankelijk zijn.”

Hoe ziet goed heidebeheer er vandaag de dag uit?

“Het beeld van één grote paarse vlakte laten we steeds meer los. Uit onderzoek weten we dat juist variatie enorm belangrijk is. We zorgen voor een mozaïek van jonge en oude heide, open plekken en ook hier en daar struiken en boompjes. Qua heidebeheer betekent dit dat we bijvoorbeeld maaien in slingerende vormen, kleine stukken plaggen en andere delen met rust laten. We laten bewust meer structuur staan. Het hoeft niet overal egaal te zijn. Liever een landschap waar van alles gebeurt.”

Begrazing blijft belangrijk voor de open terreinen, maar verandert de manier waarop wel?

“De invulling is veranderd. In het Drents-Friese Wold werken we met Exmoorpony's en Sayageusa runderen. Die zijn sterk, zelfredzaam en passen goed in dit landschap.”

Schapenbegrazing is een stuk lastiger geworden door de komst van de wolf.

Wat betekent dat voor de aanpak?

“Dat we meer combineren. Begrazing waar het kan, maar ook maaien en plaggen waar nodig. Het beheer is flexibeler geworden, we moeten per plek kijken wat werkt. Soms helpt de natuur zelf een handje. Een mooi voorbeeld is het konijn. Konijnen graven, eten jonge opslag en zorgen voor open plekken. Eigenlijk geven ze precies wat wij ook proberen te bereiken: variatie en dynamiek. Het is prachtig als zo'n soort weer mee gaat helpen.”

FOTO: L. VAN OOSSANEN

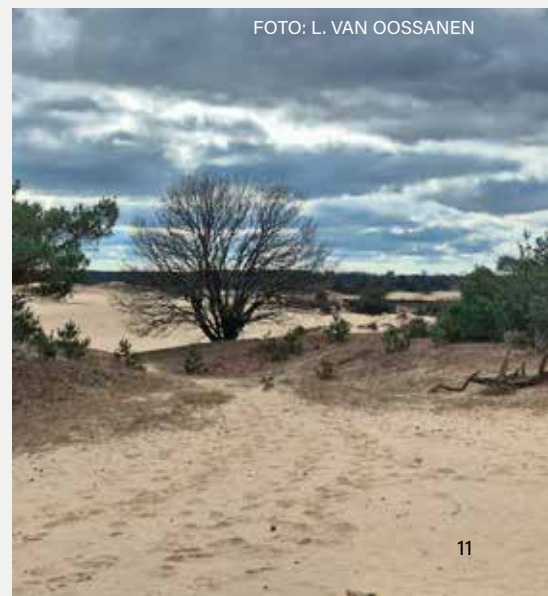

FOTO: NATUURMONUMENTEN, HANS DEKKER

die bijdragen aan meer bloemen op het Dwingelderveld. Kampjes: “Als je vraagt voor welke soorten we dit doen, dan zeg ik met name voor het gentiaanblauwtje, de heidehommel en de tapuit. Maar ook voor de adder, het paapje en misschien zelfs weer het konijn? Uiteindelijk doen we het voor de hele biodiversiteit.”

FOTO: NATUURMONUMENTEN, ANDRIES DE LA LANDE CREMER

SPROKKEL WARK

VerWOLDering

In het openluchttheater de Koele van Appelscha wordt op 27 juni een unieke avond georganiseerd ter gelegenheid van 25 jaar Nationaal Park Drents-Friese Wold. Het wordt onder meer gevierd met muziek van Jason Staal en orkest VCE Westerveld, sprekers Elke Wiss ('Socrates op Sneakers'), Lysander van Oossanen (Staatsbosbeheer) en presentator Jori Wolf.

Gratis entree. Kijk voor meer info op <https://www.nationaalpark-drents-friese-wold.nl>

Vier samen met ons de schoonheid van onze Nationale Parken! Het zijn plekken waar je geniet van de mooie natuur en die een thuis zijn voor bijzondere planten en dieren. Om dit te vieren organiseren we rondom de Dag van het Nationale Park (24 mei 2026) verschillende activiteiten voor jong en oud. Thema is soortenrijkdom, ontdek de kracht van biodiversiteit. Laat je verwonderen door de veelzijdigheid van de natuur.

WIJZIGING VERSPREIDINGSGBIED VELDWIJZER

Uit een controle van de verzendlijsten bleek dat het huis-aan-huis verspreidingsgebied van de Veldwijzer niet overeenkomt met het werkgebied van het Overlegorgaan Drents-Friese grensstreek. Dat is met ingang van dit nummer aangepast. Dat betekent dat de Veldwijzer waarschijnlijk voor het eerst in Dwingeloo, Doldersum of Frederiksoord verschijnt. Daarnaast verspreiden we niet meer in Oosterwolde en grote delen van Beilen. Wie buiten dit gebied wel de Veldwijzer thuis wil ontvangen, kan zich aanmelden voor een gratis abonnement via deze QR-code.

Beleefweek

Tijdens de Beleefweek van 21 tot en met 27 september kan iedereen de prachtige Drents-Friese grensstreek ontdekken en beleven. In 2026 staat het thema 'Natuur in beweging' centraal. Een week vol activiteiten, excursies, workshops en wandelingen. Voor jong en oud, omwonende en bezoeker. Beleef het landschap en de natuur van dichtbij en ontdek waarom zij zo waardevol is.

Laarzendag 17 oktober 2026

Trek je laarzen aan en ga op pad! Natuur kan niet zonder water, alleen merken we de laatste jaren steeds vaker de gevolgen van extreem weer: langdurige droogte of juist zware buien. De Nationale Parken zijn de meest karakteristieke natuurgebieden van Nederland. Te veel, te weinig of te vies water heeft direct invloed op de natuur. Ontdek op Laarzendag op 17 oktober de natte en droge natuurgebieden en ervaar hoe wateruitdagingen en klimaatadaptatie hand in hand gaan.

Buitencentrum Drents-Friese Wold
Terwisscha 6a
8426 SJ Appelscha
Tel. 0516-464020

Bezoekerscentrum Dwingelderveld
Benderse 22
7963 RA Ruinen
Tel. 0522-472951

Poort Holtingerveld
Van Helomaweg 18
7971 PX Havelte
Tel. 0521-341222

Websites
www.nationaalpark-drents-friese-wold.nl
www.nationaalpark-dwingelderveld.nl
www.holtingerveld.nl
www.regionaallandschap-drenthe.nl

f Facebook
www.facebook.com/gastherendfw
www.facebook.com/dwingelderveld

Instagram
bezoekerscentrumdwingelderveld
drents_friese_grensstreek

COLOFON

Redactie
Heidi van Duuren (eindredactie),
Jojanneke Drijver, Gerrie Ebbeling,
Annemiek Hamberg, Lysander
van Oossanen, Renate Sanders,
Hanna Schipper, Catrien Scholten,
Dieuwerke van de Ven

Redactieadres
Secretariaat Regionaal Landschap,
Postbus 122, 9400 AC Assen
0592 - 36 55 55
dwingelderveld@drenthe.nl
drents-friese-wold@drenthe.nl

Grafische vormgeving
Provincie Drenthe

Foto voorkant Martkeing Drenthe

Informatiebulletin Veldwijzer
Verschijnt 2x per jaar
2026 - nummer 1
Jaargang 12